

Стопанската 1908 г. е неблагоприятна за търговския баланс на България: само през първите 8 месеци на тази година вносите е превишил износа с 32,422 хил. лв.*). Прибавиме ли към това и сумите, които трябва да се изнесат из България въ злато за изплащане анюитетите по нашите държавни заеми, въ размер не по-малко от 35 мил. лв., то става понятно, че златният сток въ страната ще падне до минимумъ. И наистина, златната наличност на Б. Н. Банка, както се види от таблицата, поместена на стр. 55, е паднала от 28,729.5 хил. лв. средно-годишно през 1907 г. на 23.198 хил. лв. през 1908 г.; а свободната, неслужаща за размер на банкнотите, наличност — от 16,229.1 хил. л. през 1907 г. на 8.242 хил. л. през 1908 г. (вж. стр. 63). Независимо от това, Б. Н. Банка след като е изчерпала през 1908 г. златният си фонд, който тя държи при странните си кореспонденти, балансът ѝ на 31 декемврий 1908 година я поръждава длъжникъ към чуждите банки въ размер на 4.538.9 хил. лева. За да удовлетвори при тези обстоятелства нуждите на вътрешното обращение, Б. Н. Банка си е служила съ познатото средство да емитира банкноти, които, от 52.695.7 хил. лв. (от тях 37,501.3 хил. лв. златни) през 1907 г. сж се повишили до 60.480 хил. лв. (от тях 44.869 хил. лв. златни) през 1908 год. До когато при благоприятен търгов. баланс излишекът банкноти вкарва съответно количество металъ въ касата на банката, при неблагоприятен баланс златната монета отлива зад граница, а местото ѝ на вътрешното тържище се застъпва от обезценената монета, сир. среброто. Това ние наблюдаваме днес: сребърната наличност на Б. Н. Банка намалъва, сир. на среброто се дава ходъ при вътрешната размяна, и то едновременно съ увеличението на банкнотите ѝ от този еталонъ.

При това положение на работите и при невъзможност да се сключи държавен заемъ, ние се намърваме предъ прага на ново ажио и новъ законъ за необмѣняемостъ на златните банкноти, ако не и нѣщо повече, наприм. отсрочка при повръщане на сročните влагове.

5. Общъ прѣгледъ на пасивитѣ

Следъ като разгледахме всѣка смѣтка отъ пасивитѣ на банката по отдѣлно, намъ прѣдстои да дадемъ общиятъ сборъ по сжитите смѣтки. Последниятъ отъ своя страна ще изразява сумитѣ, които Б. Н. Банка е утилизирала презъ редъ години за нуждите на своите активни операции.¹⁾

Тука обаче ние изново се натъкваме на дефектитѣ, създадени отъ управлението на банката, чрезъ своеобразното групиране въ едно перо на „текущата лихвена смѣтка“ съ смѣтката „странни кореспонденти“ и на „текущата безлихвена смѣтка“ съ смѣтката „заеми на държавата“, вслѣдствие на което оборотътъ на банката се прѣдставлява значително намаленъ: сумитѣ по „текущата лихвена смѣтка“ се обезсилватъ отъ сумитѣ на „странните

*) Настоящиятъ § отъ нашия етюдъ за Б. Н. Банка е писанъ къмъ края на 1908 год.

¹⁾ Смѣтки като „депозити на хранение“ и др., които не доставятъ на банката материалъ за обращателни средства, ние игнорираме при настоящето си изложение. Сумитѣ по тяхъ читателятъ ще намери въ приложенията (отдѣлъ „Прѣгледъ на баланситѣ“).